

Haberler > Yazarlar > Fikret BİLA > Suriye'deki çelişki Irak'tan keskin

Fikret Bila

Suriye'deki çelişki Irak'tan keskin

5 Mart 2018

TÜRKİYE-ABD ilişkilerinde bir dönüm noktası olan 1 Mart Tezkeresi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından reddedilmesinin üzerinden 15 yıl geçti.

15 yıl geçti ama olumsuz etkileri hâlâ sürüyor.

Türk-Amerikan ilişkilerinin olumsuz seyri ve bugün dip noktaya vurmuş olmasının en önemli nedenlerinden biri **1 Mart Tezkeresi**'nin reddedilmesidir.

TBMM'nin bu kararından sonra ABD, Türkiye ile siyasi ve askeri ilişkileri bozdu ve iki ülke ilişkileri bir daha 1 Mart 2003 öncesine dönmedi, hep kötüye gitti.

1 Mart 2003 öncesinde de Türkiye ile ABD'nin Irak üzerindeki ulusal çıkarları çatışyordu. **1 Mart Tezkeresi**'yle hedeflerden biri de bu çıkar çatışmasını mümkün olduğu kadar küçültmek ve iki ülke amaçları arasında bir uyumlaştırma sağlamaktı.

ÇIKARLAR ÖRTÜŞMÜYOR

1 Mart Tezkeresi'nin ekini oluşturan mutabakat metni bu uzlaşmanın belgesiydi. Ancak tezkere reddedilince, mutabakat metni de TBMM Genel Kurulu'nda tartışılmadan rafa kalkmış oldu.

Şunu hatırlatmakta fayda var.

Bu mutabakat metninin ortaya çıkması çok çetin ve uzun müzakereler sonucunda oldu. O dönemde Türk heyetine başkanlık eden emekli Büyükelçi **Deniz Bölükbaşı**, eski Genelkurmay Başkanı **Hilmi Özkök**, eski Kara Kuvvetleri Komutanı **Aytaç Yalman** müzakerelerin ayrıntılarını en iyi bilen isimler.

1 Mart öncesinde, Türkiye'nin, **Saddam** ve Bağdat yönetimiyle bir sorunu yoktu. Türkiye'nin sorunu, Kuzey Irak'ta **Barzani** ve **Talabani** yönetimindeki Kürt gruplar ve tabii yeni yeni Kuzey Irak'ta üslenmeye çalışan PKK terör örgütüydü.

ABD'nin sorunu ise **Barzani** ve **Talabani**'nin liderlik yaptığı Kürt grupları ve PKK değil, **Saddam** ve Bağdat yönetimidir.

ABD, Türkiye'den hava sahasını, kara sınırını, havaalanlarını ve limanlarını ABD kuvvetlerine açmasını ve Irak'a kuzeyden girmesine yardımcı olmasını istiyordu. Bu amaçla ABD askeri, Güneydoğu'ya konuşlanacak, savaş uçakları havaalanlarına gelecek, savaş gemileri de limanlara demirleyecek ve Türkiye üzerinden Irak'a saldıracaktı. ABD'nin hedefi Bağdat, Türkiye'nin hedefi Kuzey Irak'ta **Barzani, Talabani** ve PKK'ydı.

Çıkar çatışması buradaydı.

TBMM öneriyi bu hâliyle reddetti ve ABD ile varılan 1 Mart Mutabakatı da sona ermiş oldu.

ABD, Kuzey Irak'a Türkiyesiz girdi, **Barzani** ve **Talabani** ile işbirliği yaptı, Irak'ı işgal etti, **Saddam**'ı devirdi. Bunun karşılığında **Barzani**'yi, **Talabani**'yi ve PKK'yı hem askeri, hem siyasi açıdan ödüllendirdi. **Talabani** Irak Cumhurbaşkanı, **Barzani** bölge başkanı oldu, PKK da Irak ordusunun bıraktığı silahlar ve ABD desteğiyle güçlendi. Buna yıllarca süren Çekiç Güç Harekâtı da eklenince, Kuzey Irak'ta devletimsi bir yapı oluştu, PKK güçlendi.

SURİYE'NİN FARKI

Şimdi Türkiye ile ABD'nin Suriye'de de ulusal çıkarları çatışıyor.

Irak'tan farklı olarak başlangıçta hem ABD'nin hem Türkiye'nin hedefinde **Esad** ve Şam rejimi vardı. Sonra Rusya **Esad**'a askeri ve siyasi olarak sahip çıkınca, ABD, **Esad**'ı devirmeyi amaç olmaktan çıkardı ve DEAŞ'a yoğunlaştı. Türkiye, **Esad**'a karşı tutumunu değiştirmede ama o da başlangıçta dışarıda durduğu DEAŞ'la mücadelede ağırlık verdi ve etkili de oldu. Ancak, bu Türkiye-ABD çıkarlarını örtüştürmeye yetmedi. Aksine giderek iki ülke arasındaki çatışma ve çelişki keskinleşti, derinleşti.

Bugün Türkiye ile ABD'nin Suriye'de yaşadığı karşıtlık, Irak'takine göre çok daha önemlidir. Irak'ta yaşanan çıkar çatışmasında asli aktörler **Barzani** ve **Talabani**'ydi. PKK, yan unsur olarak güçlenmişti.

Suriye’de ise asli faktör PKK ve Suriye’deki kolu PYD/YPG. PKK, Suriye’de yan ürün değil, asli ürün konumunda ve 2000’lerdeki Kuzey Irak’a göre, Kuzey Suriye’de ABD’nin doğrudan ve çok yüksek askeri-siyasi desteğine sahip ve çok daha etkin. Ayrıca Kuzey Suriye’de, **Barzani-Talabani** gibi bir rakibi de yok.

PKK, ABD’nin kanatları altında bu bölgede devletimsi yapı kuruyor. ABD tüm gücüyle bunu destekliyor, Türkiye’yi oyalayarak, PKK’ya zaman kazandırıyor. Türkiye’yi Afrin’de uzun süre meşgul edip Fırat’ın doğusunda PKK’ya yerleşik düzen kurduruyor.

Bu nedenle Türkiye ile ABD’nin Suriye’deki ulusal çıkar çatışması, Irak’takine göre çok daha keskin ve çok daha önemli.

Türkiye, Fırat’ın doğusunda veya batısında, PKK/PYD/YPG tehdidini etkisiz kılmadan bekasından emin olamayacak.

Türkiye ile ABD arasındaki temel ve -şimdilik- uzlaşmaz görünen çelişki de bu...

GÜNDEM OLUŞTURAN FARK YARATAN HABERLER

Suriye sınırında, Zeytin Dalı harekâtını takip eden Hürriyet ekibinde bu hafta bayrağı Eray Görgülü ve Rıza Özel devraldı.

Zeytin Dalı harekâtında ele geçirilen 18 yaşındaki PYD’li bir teröristin günlüğü örgütün gerçek yüzünü bir kez daha gözler önüne seriyordu. Zorla silah altına alınan gencin “Her şeyimi aldılar, hayatımı mahvettiler” çığılığı günlüğünün sayfalarından fırlayıp Hürriyet aracılığıyla kamuoyunun önüne geldi.

Ankara Temsilci Yardımcımız Uğur Ergan, PYD’nin eski eş başkanı Salih Müslim’in Prag’da çıkarıldığı mahkemede ‘tutuklama talebine rağmen mahkeme başkanı tarafından serbest bırakıldığı’ını, Prag Büyükelçisi Ahmet Necati Bigalı’nın ağızından hurriyet.com.tr aracılığıyla kamuoyuna duyurdu.

Canımızı yakan çocuk istismarlarını dünyadan üç uzmanla masaya yatıran İpek Özbey, “360 derece” röportajıyla aydınlatıcı bakış açıları kazandırdı.

Sevil Erkuş, geleceğin savaş uçağı F-35’lerin test uçuşlarının yapıldığı ABD’nin Patuxent River Üssü’ne girdi, jetleri inceledi.

Adıyaman Gerger’de ortaokul pansiyonunda 18 erkek çocuğunu istismar eden hademeye verilen 572 yıllık rekor hapis cezasını İsmail Saymaz’ın haberinden okuduk.

Türk bilim insanı Berna Sözen’in de içinde yer aldığı ekibin kök hücreler ve embriyoloji üzerine yaptığı araştırmalar, en saygın üniversitelerden MIT’nin “Bilimde çığır açan 10 çalışma” listesine girdi. Çalışmayı geçen yıl duyuran Salim Uzun’un haberi iyi bir “Hürriyet Takip’te” örneğiydi.

Kardelen Koldaş ‘bir tık’lık hatayla sosyal medya hesaplarını dolandırıcılara kaptıranların hayatlarının nasıl zehir olduğunu aktardı.

Eğitim çağındaki çocukların periyodik muayeneleri sebebiyle sağlık merkezlerindeki yoğunluğa Mesude Erkan şehit oldu. Çalismeleri sayfalarımıza aktardı.

mesudde Erşan'ın olduğu, gelişmeleri saygılarımıza aktarır.

Hürriyet'in önce yıkılacağını duyurduğu Şişli Teknik Anadolu Lisesi binasında inşaat çalışmalarına rağmen eğitimin sürdüğüne ilişkin haberdeki imza Fırat Alkaç'a aitti. Çarpıcı fotoğraf, çevresine metrelerce derinliğinde temel çukuru kazılmış okul binasında 400 öğrencinin yaşadığı tehlikeyi gösteriyordu.

Ekonomi Müdürümüz Sefer Levent'in kaleme aldığı "Vatandaşın Ekonomisi" köşesi yine çok tartışılan bir konuyu işledi. Köprü ve otoyollardaki geçiş ihlalinden haberdar edilmediği halde, 15 gün içinde ödeme yapılmaması durumunda 10 kat ceza kesilmesiyle ilgili birçok kişinin yaşadığı sorun dile getirildi.

Türkiye'nin Hürriyet'in haberiyle tanıdığı, Yunan baba Yorgo ile Türk anne Dilek'in kızlarıyla ilgili dava Selanik Mahkemesi'nde görüldü. Mahkemenin, küçük kızın velayetini anneye verdiği haberini yine Banu Şen'den okuduk.

Hacer Boyacıoğlu'nun 14 şeker fabrikasının özelleştirme haberiyle başlayan tartışma, Aysel Alp'in tarafların görüşleri, fabrikaların bakımının yapılmaması talimatı, sendikanın yargıya gitmesi haberleriyle gündemde öne çıktı.

Bir soru önergesine verilen yanıtta yola çıkarak TRT'nin 208 şarkıya uyguladığı yasak ile ilgili Aysel Alp'in haberi, gündem oluşturdu.

AÇIK ARA LİDER

Türkiye'de önde gelen yayıncı ve reklamverenlerin ölçüm için yetkilendirdiği tek bağımsız kuruluş olan **Gemius**'a göre dijital haberciliğin tüm metriklerinde açık ara liderliğimiz sürüyor.

hurriyet.com.tr'yi geçen ay 213 milyonu aşkın kez ziyaret eden milyonlarca okurumuz yaklaşık 1.4 milyar sayfa görüntüledi.

Hürriyet TV videoları 15 milyon izlenmeyle rekor kırıyor.

Geçen hafta **hurriyet.com.tr**'yi ziyaret eden 23.7 milyonu aşkın okurumuzun en çok, **Toygun Atilla**'nın, eski Adana Terörle Mücadele Şube Müdürü Mehmet Karabörk'ün FETÖ'den tahliyesi sonrasında ABD'ye kaçtığını duyurduğu haberini okudu.

Aysel Alp'in "TRT'nin yasakladığı şarkılar" ve **Aziz Özen**'in İstanbul'daki kreş skandalı haberleri de gündem yarattı.

CNN TÜRK

Enver Kaptanoğlu ve **Fulya Öztürk** sınır hattından canlı bağlantılarla Afrin gelişmelerini anlattı.

Cansu Karadan genç kadınların yüz estetiği merakını uzmanlara sordu.

Büşra Cin meslek ve imam-hatip liselerindeki devamsızlıkları haberleştirdi.

Hakan Tunç çocuk sürücülerin ölümlü kazalarını ekrana taşıdı.

Hande Fırat'ın sunduğu Gece Görüşü programında ittifak tartışmaları vardı

Haberler: İbrahim Çelikkaya'nın 'Süt İçiyorum' kampanyasını haberleştirdi.

Sinem Yöndem "Süt içiyorum" kampanyasını haberleştirdi.

KANAL D

Seçil Özer, AK Parti-Saadet Partisi arasındaki ittifak görüşmelerini haberleştirdi.

Oğuz Şahin, vekile "implant kıyağı" nı duyurdu.

Orkun Ün, İstanbul'da özel bir anaokulundaki dayak skandalını ortaya çıkardı.

Yasemin Doğan, aile hekimlerinin çocuk istismarının önlenmesi önerisini ekrana getirdi.

Fulya Soybaş Işık, TRT'nin 208 şarkıya yasak getirdiğini aktardı.

Özgen Bingöl, soyağacındaki "seçmen hilesi" şüphesini seyirciye aktardı.

Aytaç Can, icra davası sayısının 20 milyonu geçtiğini seyirciye duyurdu.

Berat Çamyar, kaçırılan çocukların saklandığı "çiftliği" ekrana taşıdı.

DAILY NEWS

Geçen hafta en çok okunan haber ve yorumlarda ağırlık artık Afrin harekâtında sahadaki sıcak gelişmelerden, bu konu etrafındaki diplomatik temaslara, özellikle de ABD ile süren tartışmaya kayıyor. O çerçevede PYD'li Salih Müslim'in Prag'ta yakalanıp sonra serbest kalması da çok okunan haberlerden oldu.

Sevil Erkuş'un Türkiye'nin F-35 uçaklarının uçak gemisi modeliyle daha çok ilgilendiğini bildiren özel haberi de çok okundu.

SON 24 SAATTE YAŞANANLAR

Son 24 saatte ne oldu? (04.03.2018) 2

İşte 'Türkiye ve dünya gündemine dair gelişmeler, son 24 saatte yaşanan olaylar..

daha fazla video için **Hürriyet TV**

HER YERDE HÜRRIYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş